

www.ketab.ir

● ملیحه عنابستانی
● مهدی سعیدی کیا

سرشناسه: عنايستاني، مليحه، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پديدآور: اخلاق حرفه‌اي مليحه عنايستاني، مهدي سعیدی کيا.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات آها، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهري: ۱۷۳ص.
فروست: مهارت‌هاي مشترک علمي - کاربردي. کارداني.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۰۲-۹-۴
وضعيت فهرست‌نويي: فيبا
يادداشت: چاپ قبلي: کيا، ۱۳۹۲.
موضوع: اخلاق حرفه‌اي
موضوع: ردي کسب و کار
شناسه رده: سعیدی کيا، مهدي، ۱۳۵۳ -
ردیف ي کنگره: ۱۳۹۳ الف ۳/ع ۱۷۲۵ B
بندی ديويي: ۱۷۴
ماره کتابشناسي: ۳۴۵۹۹۸۷

اخلاق حرفه‌ای مليحه عنايستاني مهدي سعیدی کيا

- ويرااستار: راحله انوري
- صفحه آرايي: فريده هراتيان
- طراح جلد: سعيد صادقي - فريده هراتيان
- تايب: مريم حسن وند
- مسئول اجرايي و آماده سازي: کوثر اسکندريپور
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳
- ناشر: انتشارات آها تلفن: ۶۶۷۶۱۰۶۳
- ليتوگرافي: حميد
- چاپ: شريعتي
- شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
- قيمت: ۷۵۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۰۰۲-۹-۴
- ISBN: 978-600-94002-9-4

برای شرکت در قرعه کشي ابتدا کد استاد خود را به همراه شماره درج شده بر روی هولوگرام، در قالب فرم درج شده، به آدرس زیر ارسال کنید.
۱۰۰۰۰۷۴۳۰ پیامک نماييد.

قالب: کد استاد - شماره هولوگرام
برای دریافت جايزه به همراه داشتن کتاب الزامي است.

WWW.AHA.IR

همه حق و حقوق محفوظ است.

هرگونه تقلید و استفاده از این اثر به هر شکل بدون اجازه کتبی انتشارات آها ممنوع است.

آنچه دانشجوی علمی کاربردی باید بداند.....	۶
مقدمه.....	۹

فصل اول: تعاریف و مفاهیم

مبانی رفتار انسان از دیدگاه اسلام.....	۱۷
تعریف اخلاق حرفه‌ای.....	۳۵
اهمیت اخلاق حرفه‌ای.....	۳۶
منشور اخلاق حرفه‌ای.....	۳۷

فصل دوم: جایگاه کار اسلام

ارزش کار در اسلام.....	۴۴
الف) مبانی بینشی کار.....	۴۴
ب) مبانی ارزشی کار.....	۵۲
مبانی کار و آموزه‌های اعتقادی و اخلاقی اسلام.....	۵۵
ج) کار و باورهای دینی.....	۵۵
د) کار و موازن اخلاقی.....	۵۹
هـ) ارتباط امور دینی و دنیوی کار.....	

فصل سوم: مولیت اخلاقی؛ از اخلاق کار تا اخلاق حرفه‌ای

تحلیل و بررسی مفهوم اخلاق حرفه‌ای.....	۷۲
ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاق حرفه‌ای.....	۷۴
تعریف اخلاق حرفه‌ای و اخلاق کار.....	۷۶
اخلاق سازمان.....	۷۸
تمایز مسائل اخلاقی با سایر مسائل حرفه‌ای.....	۷۹
نقش راهبردی اخلاق حرفه‌ای در موفقیت کار.....	۸۰
موفقیت چیست؟.....	۸۱
نحوه تاثیر گذاری اخلاق حرفه‌ای بر موفقیت کسب و کار.....	۸۵

فصل چهارم: صفات اخلاقی

اخلاص و یاد خدا.....	۱۱۲
امانتداری.....	۱۱۵
صبر و استقامت.....	۱۱۶
خستگی ناپذیری.....	۱۱۹

انتقاد پذیری.....	۱۲۲
انضباط کاری.....	۱۲۳
وجدان کاری.....	۱۲۵
پرهیز از شتاب زدگی و عجله.....	۱۲۹
رعایت حریم خانه و زندگی افراد.....	۱۳۴
تمذیب نفس و تعالی شخصیت.....	۱۳۵
.....	۱۳۶
.....	۱۳۸

فصل پنجم: اخلاق و کسب و کار

مواع و چالش های اخلاق حرفه ای.....	۱۴۵
فشار.....	۱۴۵
لذت.....	۱۴۷
قدرت.....	۱۴۷
غرور و تکبر.....	۱۴۸
عدم رعایت اولویت ها.....	۱۴۹
لغزش های کسب و کار.....	۱۵۰
ربا.....	۱۵۲
کنز.....	۱۵۶
احتکار.....	۱۵۷
اسراف و تبذیر.....	۱۵۸

فصل ششم: بهره وری و مدیریت اموال عمومی

بخش اول بهره وری و اخلاق حرفه ای.....	۱۶۳
فرهنگ سازمانی و تأثیر آن بر بهره وری.....	۱۶۴
اخلاق حرفه ای و تأثیر آن بر بهره وری.....	۱۶۷
شیوه های ترویج اخلاق در فرهنگ سازمانی.....	۱۶۷
بخش دوم؛ مدیریت اموال عمومی و اخلاق حرفه ای.....	۱۶۹
پرهیز از اسراف و تبذیر اموال.....	۱۷۰

منابع.....	۱۷۲
------------	-----

آنچه دانشجوی علمی باید بداند:

دانشجو و فارغ التحصیل دانشگاه جامع علمی کاربردی، دانش آموخته علوم نظری و علوم پایه و نه به اشتباه برداشتی برخی دیگر، کارآموز فنی و حرفه‌ای است. دانشجوی علمی کاربردی فرهیخته‌ای است که می‌آموزد چگونه در حین رعایت جنبه‌های استاندارد مطابق علم، عمل را در اجرای الموبی ارائه دهد. در واقع تلفیق اندیشه و برداشت علمی با عملیات و اجراء مبتنی بر ساختار فکری علمی، فرایند علمی دانشجوی علمی کاربردی را در طول مسیر آموزش در مراکز آموزش عالی علمی کاربردی درگیر می‌کند.

واقعیت این است که در آموزش‌های علمی کاربردی انتظار می‌رود دانش آموخته با علم و توانمند با بکارگیری سطوحی از دانش خود در مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای، دانش فنی را با نیازهای بازار ترکیب کرده، محصول و یا خدمات جدیدی را به جامعه ارائه نماید و یا فرآیند تولید یا خدمات را با شیوه نوینی اصلاح و بهینه‌سازی نماید حال این بهینه‌سازی می‌تواند اصلاح یک فرآیند اداری باشد. مثلاً یک بخشنامه در یکی از سازمان‌های دولتی یا اختراع یک نوشابه جدید با طعم و مزاج آسیایی-ایرانی، فرقی نمی‌کند زیرا هدف افزایش بهره‌وری و ارتقای سطح فناوری در تمام بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. از این رو دانشجوی علمی کاربردی به دنبال مسئله‌گشایی علمی در فرآیندهای کسب و کار است.

دانشگاه جامع علمی کاربردی که در سال ۱۳۷۵ با عنوان «دانشگاه جامع تکنولوژی» و به همت مرحوم دکتر تقی ابتکار تأسیس شد، در حال حاضر با ۹۰۰ مرکز آموزش عالی علمی - کاربردی تنها متولی نظام آموزش عالی علمی - کاربردی است که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شود و بخش های مختلف اجرایی کشور با ایجاد مراکز آموزشی در کنار کارخانه، اداره، سازمان و یا شرکت خود مبادرت به آموزش نیروی انسانی مورد نظر خود و سایر افراد علاقمند در این بخش زیر نظر دانشگاه جامع علمی - کاربردی می نمایند.

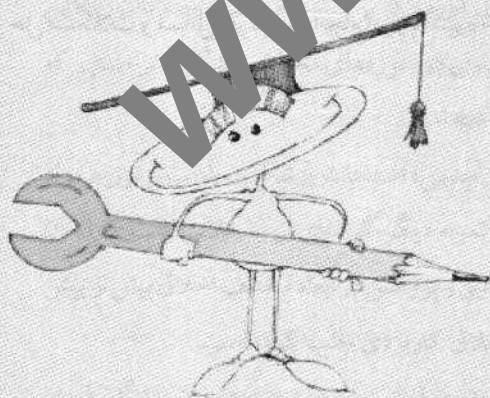
در بدو تأسیس، وظیفه اصلی این دانشگاه توسعه مرزهای فناوری تعیین شد. در همین راستا همواره موضوع فناوری و کلیات روزهایی همچون تکنولوژی، تکنسین و مهندسی تکنولوژی در اکثر آیین نامه ها و بخشنامه ها و مقررات دانشگاه دیده میشد. آنچه که امروزه نیز با هدف تربیت افرادی به معنای واقعی علمی کاربردی که بتوانند با دانش و مهارت لازم نیازهای مشکلات بخش های مختلف صنعت، خدمات، کشاورزی و فرهنگ و هنر کشور را برطرف نمایند، تحسین شده است.

اکثر دوره های آموزشی دانشگاه جامع علمی کاربردی در راستای تأمین نیاز نیروی انسانی واحدهای اجرایی، تجاری و صنعتی طراحی و ارائه می شوند. این رویدادها در دو دوره های علمی کاربردی بسیار متنوع، نوین و مهارتی و برخوردار از دانش روز دنیاست و در قید بند رشته های سنتی و نظری سایر دانشگاه ها قرار ندارد. دانشجویان این عرصه به تخصص و مهارت بیش از مدرک توجه میکنند.

رشته ها و دروس دانشگاه جامع علمی کاربردی بر اساس نیاز و شرایط روز و علوم جدید مرتباً بازنگری می شوند. دروس علمی کاربردی، ۴۰ درصد نظری و ۶۰ درصد عملی بوده و با درس هایی همچون کاربرینی، کارورزی و کارآموزی اتصال بین دانشجویان و محیط کار فراهم می شود. همچنین نیز بر راه اندازی مراکز دانشگاهی علمی کاربردی در کنار واحدهای اجرایی، تجاری و صنعتی است تا از یک سو نیازهای غالب بر محیط علمی

را در دانشجویان ایجاد نماید و از سوی دیگر محیط لازم برای تقویت روحیه کاری و به عرصه عمل رساندن مهارت های دانشجویان علمی کاربردی را فراهم سازد.

باید توجه داشت که تأکید بر جنبه های کاربردی دوره های آموزشی که برای دانشجویان علمی کاربردی طراحی می شود، به این معنا نیست که این دانشگاه اتصالی به مفاهیم و علوم نظری و پایه ندارد. بالعکس، دانشجویان

علمی کاربردی در این دانشگاه می آموزند که چگونه توسعه امور کاربردی و فناوری را با پشتوانه علمی پیش ببرند. توسعه کشور از طریق افزایش کاربرد علم در صحنه جامعه است.

به معنای دیگر، تنها تفاوتی که اتفاقاً نقطه قوت و ظرفیت منحصر به فرد دانشجوی علمی کاربردی می باشد، توازن بین محتوای نظری و عملی است که در دانشگاه جامع علمی کاربردی آن را فرامی گیرد. به این معنا که دانشجوی علمی کاربردی، همزمان با فراگیری علوم دانشگاهی، می آموزد که چگونه از این دانش در واحدهای اجرایی جاری و صنعتی بهره برداری مطلوب کند.

از همین رو، ویکرد تحصیلات تکمیلی در دانشگاه جامع علمی - کاربردی، از تحصیلات تکمیلی مراکز دانشگاهی - علمی - علوم پایه نیز متفاوت است. دانشجویان تحصیلات تکمیلی علمی کاربردی صرفاً به عنوان یک پژوهشگر که دنبال حقیقت و کارش متون علمی هستند در نظر گرفته نمی شوند، بلکه آنها افرادی فن آور خواهند بود که بتوانند با ترکیب دانش با نیازهای بخش های مختلف محصول یا خدمت جدیدی و یا شیوه جدیدی در اجرا، طراحی و یا فرآیند اتخاذ کنند و حتی آن را به عنوان یک فناوری ثبت نمایند. از این رو، همان طور که از یک فرد با تحصیلات تکمیلی انتظار می رود که بتواند مقالات علمی بین المللی (ISI) ارایه نماید، از فارغ التحصیلان نظام علمی - کاربردی نیز انتظار می رود که هر چه سریع تر به ارائه فناوری های ثبت شده در داخل و خارج از کشور در جهت گسترش مرزهای فناوری همت گمارند.

و در نهایت رویکرد فرهنگی مورد انتظار از دانشجوی علمی - کاربردی آن است که از یک سو فردی علمی، دارای نزاکت در رفتار و دقت و استدلال در علم، متعهد، ارزش های دانشگاهی و هنجارهای علمی اخلاقی، به دنبال تقویت فرهنگ علمی - پژوهشی و فرآیندهای گفت و گو و مذاکره و تلاش به علت گرایی باشد؛ و از سوی دیگر فرهیخته ای جدی با دغدغه های حرفه ای و تخصصی، که با داسن رویه تلاش و پشتکار، انگیزه لازم برای حل مشکلات و مسائل حرفه ای و انجام امور به شیوه خلاقانه و کارآفرینانه را داشته باشد.

آدمی از آغاز تا پایان زندگی خویش به طور مفری ارزش های اخلاقی را درک می کند و به آنها گرایش دارد به همین رو پژوهش های اخلاقی همواره یکی از مهمترین مباحثه های اندیشمندان بوده است. اگرچه اصول و قواعد کلی اخلاقی نظیر عدالت ورزیدن، دروغ نگفتن، احترام، حق شناسی و ... تقریباً مقبول عموم نظریه های هنجاری اند و در اخلاقی بودن آنها اختلاف چندانی مشاهده نمی شود. کنش امروزه به دلیل توسعه تکنولوژیک جوامع صنعتی و پیچیده تر شدن روابط انسانی، شناسایی و تشخیص رفتار درست انسان در بسیاری از حوزه های عملی و رفتاری دشوار شده و پیچیدگی ها و ظرافت هایی را به دنبال آورده که موجب مضاعف شدن اختلافات اخلاقی شده است. لذا امروزه شاهد بی اخلاقی ها و بد اخلاقی های بسیاری در حوزه های مختلف زندگی بشر هستیم که صدمات و لطمات جبران ناپذیری را هم به جوامع بشری وارد ساخته است.

تخریب محیط زیست، جنگ و خونریزی، خشونت، تبعیض جنسی، اشتباهات پزشکی، ساخت و توزیع مواد مخدر و داروهای مهلک، تخریب پلها و ساختمان ها و هزاران نمونه دیگر گوشه ای از مشکلاتی است که انسان معاصر به دلیل عدم پابندی به اخلاق گرفتار آنهاست. از اینرو تحقیق و پژوهش در ابعاد مختلف اخلاق بیش از پیش ضرورت یافته و همین مسأله توجه فیلسوفان اخلاق را به رشته اخلاق کاربردی جلب کرده است.

اخلاق کاربردی، نام رشته ای نوپا در مجامع علمی است که محدوده فعالیت خود را حوزه هایی از زندگی فردی

و اجتماعی انسان قرار داده و به جای تعیین درستی و نادرستی امور در کلی‌ترین حالت‌ها به دنبال تشخیص رفتارها و عملکردهای اخلاقی درست در اینگونه موارد و حیطه‌های خاص می‌باشد. در حقیقت اخلاق کاربردی در پی یافتن قواعدی خاص‌تر از قواعد عام اخلاقی است که شرایط ویژه و موضوعات و موارد مشخص‌تر و جزئی‌تری کار آیی داشته باشد.

متون اخلاقی اندیشمندان مسلمان نیز رگه‌های عمیقی از این رشته علمی یافت می‌شود و در زمینه مسائلی همچون اخلاق دانشموری و تعلیم و تعلم، اخلاق حکومت و پادشاهی، اخلاق طبابت و پزشکی تنگ‌نگاری‌های زیادی وجود دارد. و امید است که این رشته به زودی جایگاه شایسته خود را در مراکز علمی کشورمان پیدا کند.

در اخلاق کاربردی همه حوزه‌های فعالیت‌های فردی و اجتماعی بشر همچون محیط زیست، مدیریت، آموزش و پرورش، پزشکی، روانشناسی، خانواده‌نگی، رسانه‌ها، تجارت، کسب و کار، سازمان‌های اقتصادی را در بر می‌گیرد. یکی از شاخه‌های اخلاق کاربردی اخلاق حرفه‌ای می‌باشد که امروزه بسیار اهمیت یافته و به عنوان یکی از علوم انسانی در دروس دانشگاهی و در بحث قرآنی می‌گیرد. زندگی در جامعه مدرن از بسیاری جهات وابسته به صاحبان حرف و متأثر از کار آنان است و عملکرد کارآنان است و عملکرد رفتار آنان، اخلاقی بودن یا نبودن آنها، می‌تواند در زندگی مردم تأثیرات مثبت یا منفی داشته باشد. بنابراین باید به این موضوع توجه داشت که اخلاق حرفه‌ای می‌تواند در زندگی افراد و سازمان‌های مرتبط به آنها به قانون‌گذاری کمک کند، زیرا کنترل‌های قانونی محدودیت دارند و قانون در بسیاری از موارد تنها ناظر به بعد از پیدایش خسارت است. ولی، رفتارهای اخلاقی از خسارت و سایر مشکلات قبل از وقوع آنها جلوگیری می‌کند. اینجاست که اخلاق حرفه‌ای بشر اهمیت خود را در پیشگیری از این مشکلات به وضوح نشان می‌دهد.

اکنون سؤال این است که چگونه می‌توان در جامعه و به تبع آن در محیط کار همه افراد را ملزم به رعایت ارزش‌ها و اصول اخلاقی کرد؟ چرا با وجود فطرت پاک انسان‌ها که خیرات و کمالات اخلاقی هستند باز هم شاهد بی‌اخلاقی و ناهنجاری در محیط‌های حرفه‌ای هستیم؟ موانع و چالش‌های پدید به اخلاق حرفه و کسب و کار چیست و چگونه می‌توان آنها را مرتفع ساخت؟ مبانی ارزشی و دینی چه نقشی در این زمینه دارند و وظیفه ما در قبال این مسئله چیست؟ در این مجموعه سعی شده با توجه به مبانی فکری-اخلاقی اسلام و به قدر بضاعت علمی مؤلفان پاسخ روشن و شفاف به این سؤالات داده شود.

در این کتاب از اندیشه صاحب‌نظران و روشنفکران دینی همچون شهید گرانقدر دکتر محمد حسینی بهشتی، استاد شهید مرتضی مطهری و امام موسی صدر و دیگر اندیشمندان استفاده شده است به نحوی که بتوان با زبانی ساده، مبانی، اصول، ارزش‌ها و باورهای دینی و ارتباط آنها با موضوعات اقتصادی و به خصوص حرفه و شغل را

تبیین نمود، تا با شناسایی صحیح این مبانی و بکارگیری آنها اولاً زمینه تعلق و تعهد عملی به نظام اخلاق اسلامی در حوزه‌های اقتصادی فراهم شود، ثانیاً از نگرش‌ها و تفسیرهای غلط و افراطی و تفریطی از دین جلوگیری شود. زیرا اگر این باورهای اشتباه از دین مبنای رفتار اقتصادی انسان قرار بگیرند، در حقیقت دین نقش راهبردی خود را در زندگی اقتصادی انسان از دست داده و دیگر نمی‌توان یک الگوی پیشرفت مناسب برای کسب و کار در قالب مبنای اسلام را ارائه نمود.

در همین راستا، تلاش شده در فصل نخست این کتاب، با بهره‌گیری از اندیشه امام موسی صدر و سایر اندیشمندان اسلامی بین موضوعات دینی و اجتماعی و اقتصادی که همواره به دلیل استنباط‌های غلط مورد بحث و جدل بوده است، در زمینه تأثیر سبزی روی بینش و رفتارهای اقتصادی خواهد گذاشت، از جمله واژه‌هایی همچون؛ دنیا و آخرت، جسم و روح و فرد و جامعه، وحدت قائل شویم.

در این کتاب سعی شده است؛ از یک طرف، مبانی ارزشی، اصول اعتقادی و احکام دینی، مانعی برای پیشرفت اقتصادی و حرفه‌ای فرد و جامعه تلقی نشده بلکه باورهای درست پیرامون این موضوعات بتواند، فرد را در کسب و کار راهبری، حمایت و پشتیبانی نماید.

از طرف دیگر استفاده ابزاری از باورهای دینی، با تکیه بر احکام شریعت برای رسیدن به اهداف اقتصادی جلوگیری شود. چرا که هر دو طرف موضوع هدف غایی انسان را دنبال نمی‌کند بلکه هر دو وسیله‌ای هستند که در مسیر هدف غایی انسان که همان "انسانیت" است، مورد استفاده قرار می‌گیرند. هر چند بضاعت این کتاب و مولفانش اجازه تبیین بیشتر این موضوع را نمی‌دهد؛ اما امید است این موضوع بیشتر مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد.

کتاب حاضر مشتمل بر شش فصل می‌باشد که در فصل اول به طرح مبانی و تعاریف اصلاحات کلیدی همچون اخلاق حرفه‌ای، منشور اخلاقی پرداخته‌ایم. البته ذکر این نکته لازم است که در این کتاب واژه‌هایی همچون کار، حرفه، شغل و کسب و کار به کار رفته است که هر کدام دارای ساحت و تفاوتی از حوزه دانش و تجربه می‌باشند ولی در برخی موارد، به دلیل رابطه مشترک این واژگان با بحث کتاب، صورت مترادف و در یک مفهوم به کار رفته است که امید است دانشجویان و اساتید به این موضوع توجه داشته باشند.

در فصل دوم به ذکر برخی مبانی بینشی و ارزشی کار در اسلام، رفع تعارضات ظاهری میان برخی آموزه‌های دینی و کار و بیان شرایط عمومی نیروی کار پرداخته شده است.

در فصل سوم به طور خاص پیرامون اخلاق حرفه‌ای، تعریف نحوه تحقق و اعمال آن بحث شده. در فصل چهارم برخی اصول و ارزش‌های اخلاقی حاکم بر کسب و کار بیان شده است. فصل پنجم به بیان چالش‌ها و لغزشگاه‌های

کسب و کار اختصاص یافته و در نهایت در فصل ششم به ارتباط میان اخلاق حرفه‌ای و بهره‌وری پرداخته‌ایم. در اینجا بر خود لازم می‌دانیم که از همه افرادی که ما را در تدوین این کتاب یاری نمودند تشکر و قدردانی نماییم. به طور اخص از سرکار خانم سیده حورا صدر مدیر مسئول موسسه فرهنگی و تحقیقاتی امام موسی صدر که با ارائه مطالب و مکتوبات پدر بزرگوارشان امام موسی صدر و اجازه استفاده از آن در این کتاب، ما را در این مسیر یاری نمودند و همچنین استاد ارجمند جناب آقای دکتر عادل پیغامی استادیار دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق (ع) که حرکت در سلسله مباحث ایشان در خصوص اندیشه‌های امام موسی صدر، در شکل‌گیری این کتاب نقش بسیار مهمی داشت. که از این حیث مدیون راهبری ارادتمند ایشان هستیم.

مجموعه حاضر حاصل تلاش عزیزانی است که هر یک در شکل‌گیری آن نقش به سزایی داشتند. جمله جناب آقای حسین سعیدی کیا مدیر مسئول انتشارات کیا، با انتمای از زنده‌شان کمک شایان ذکر به انتشار کتاب نمودند و آقای سعیدی کیا هنرمند و سرکار خانم فریده هراتیان توانمند که در صفحه‌آرایی کتاب و طراحی جلد از نقش آفرینان اصلی کتاب هستند و ویراستاری سرکار خانم سحر انوری و همچنین از سرکار خانم مهندس کوثر اسکندریور که در تمام مراحل اجرایی کتاب کمک شایان ذکر نمودند. از همه آنها صمیمانه سپاسگزاریم. اگرچه با همه تلاشی که شده تا متن عاری از خطا و اشباه باشد به حتم هست مواردی که از دید نکته سنج شما مخاطب عزیز پنهان نماند که امیدواریم بتوان با جمع‌آوری نظرات شما مخاطبان محترم آنها را رفع نمود. برای یادآوری اینگونه موارد و هر آنچه که بخواهید بگویید و کسب سایر اطلاعات راجع به این کتاب، سایت مهارت‌های مشترک علمی کاربردی (آها) به نشانی www.aha.ir در دسترس شما بزرگواران می‌باشد.

مؤلفان

بهار ۹۲